

חסר משוגעים אני?^{*} נטליה ויזלטיר

כשגילה בכניסה הביתה פורץ שהסתתר יחף בפינת הפרוזדור, אמר אבא, "מה אתה עושה פה?"

"חשבתי שלא גרים פה, אז נכנסתי לישון, אני מירושלים," סח האיש הצנום בלי להתבלבל; אבא הציע להכין לו כוס תה, וכשפנה אל המטבח ניצל האיש את הרגע וחמק החוצה בריצה.

הסיבולת למשוגעים היא משהו שכנראה קיבלתי מאבא שלי. "מישהו שאין בו בכלל שיגעון הוא כנראה זומבי," כך אבא, "שיגעון סביר באדם הוא תבלין, כמו בתבשיל עם שום – ולא דווקא מעט ממנו," הוסיף. כמו השום ב"פסטה בשום, בייקון ופרמזן", שימפה הייתה מכינה לנו במטבח הקט, כשאני הייתי תלמידת תיכון והם היו זוג – לא בדקתי בשיניים כמה שום מעכה לתוך שמן הזית, לה תמיד נראה שאין מספיק ממנו, או מכל דבר – נוכחות לא מרומזת ותמיד נפלאה. עזות טעם מסוג זה בבני אדם היא גמולם של הנכונים להתנודד על פי תהום, נכונות שהיא אולי תנאי סף למתפקדים לכוחות השירה, שאצל אבא, כך נראה, באה עם ידיעה חדה, כמעט קרה, של הגבולות. באחת הפעמים שסיפר לי שוב את סיפור הפורץ הנוטה ללון (שפספס בכמה דקות מגירה עם אלפיים דולר שאבא הכין לקראת נסיעה), הוסיף שההצעה להכין לטיפוס ההוא כוס תה הייתה בעצם תירוץ להיכנס למטבח לקחת סכין. לי היה קשה לדמיין את אבא שולף סכין מול הבחור העלוב, אולי כי לו אני זו שהציעה את ההצעה, לא הייתה עומדת מאחוריה מחשבה על סכין. ערכת ההכלה לטרופי־הדעת הגיעה אליי ללא התרמוסטט המכוון היטב – מתי להתחמש או לתפוס מרחק.

אבא לא התיימר להורות את הדרך, אפשר היה לחלוק איתו דברים די מטרידים מבלי שיקשה קושיות מתבקשות או ישיא עצות. אולי זה חלק מ"ידיעת הגבולות", שלמדתי שאינה נטולת אכפתיות או חמלה. ימפה נהגה לעדכן ששמעה מאבא את כל מוצאותי, ושליכו כבד עליו בגיני. "אבא שלך כל כך דואג," התנגן קולה המעושן, "נטלוש תתקשרי לפפאך," הפצירה בדאגה לו. כשדיבר באוזניי על ענייניהן המדאגים של נפשות קרובות, כולל ימפה עצמה, הייתה בעיניו ובקולו אוזלת יד חפה מטרוניה על מעשיהם התמוהים.

בחלוף חודשים או שנים, אחרי היחלצותי מתוצאות מהלכים מפוקפקים, אבא אמר שלא רצה לחטט, גם כשאמר לו ליבו שמדובר בעסק ביש. "לא רציתי להציק," שמעתי לא פעם, וגם "הפחד הוא מדריך גרוע."

בת ארבע על הידיים שלו – יש לי זיכרון ברור ממקלחת אחרי הים – הניח למקק גדול להלך בינינו וגם קצת עלינו, ולא נרמזתי שיש ממה להירתע. אחר כך, אצל

^{*} שמואל א' כ"א

אמא, כבר נשמעו צווחות אימה והוטחו כפכפים, התקלקלתי; למשמע זעקותי אבא היה אוסף את המקק החי ביד חשופה במשוישו או כורך אותו בעדינות בטישיו ועושה לו עוף-גוזל מהחלון. "יצור די יפה," אמר.

לא השתכנעתי הפעם, עם כל יכולותיו הידועות להאיר יופי נסתר גם בעלוב ובמרתיע – כמו גם להסגיר ולהקיע קרתנות בנכסי תרבות לאומיים.

סמוך לדירת החדר שלו שהייתה פעם חדר כביסה על הגג, היה שכן שנהג להאזין מסביב לשעון בקולי קולות ל"ירושלים של זהב". יום אחד מצאתי על הגג שבר ויניל משולש, ואבא אמר, "הלוואי שזו חתיכה מהתקליט של 'ירושלים של זהב'."

היה ברור שאין מה לצפות ממנו לדבקות בסממני מסורת או גאוות הלאום, והנה בחג הסוכות בנה לי סוכה למהדרין, עשויה קורות עץ עם סכך וקישוטי נייר צבעוניים, בגודל 30 על 30 ס"מ, שאפשר לקחת איתך לכל מקום, כמו שיר לשכון בו בדרך כלשהי והוא כך.

ימפה אמרה שהייתה יכולה לגור בשיריו, שהיו לה ואולי גם היא להם סוכה מאווררת פתוחה לשמיים להושיב בה את הרוח במרחב המבורך בין שיגעון לשפיות, שבו אפשר תמיד להיפגש, כמו במשפט ההוא מתוך Sea Song של רוברט וואייט: "Your lunacy fits neatly with my own", טירוף מתואם להפליא עם שלי. אבל מה, ממשיך השיר, "When it's time to play at being human for a while" – כשבאה עת לשחק בלהיות אנושי לזמן מה – האם זה פירוש הדבר להיות משפחה? "לא מכינים אוכל בבית הזה עד שנהיה כאב ראש," כתב אבא בעיפרון על קיר המטבח. כשעזב את הבית ואשתו שנשארה בו עשתה שיפוצים, הצטערה – וגם אנחנו – שלא ביקשה בזמן להשאיר את חתיכת הקיר הזו לא מסוידת. אבל היא ממשיכה לבשל נפלא מעת לעת לאבא ולנו באותו מטבח משופץ, מאז ועד היום.

גם את כאב הראש של הרעבים עד בוש קיבלתי מאבא. לא ממליצה לכם להיות בחברת אחד משנינו כשאנחנו רעבים.